



# Kuukiri

Nr. 2 (155) Veebruar 2007

## Meie vallast pärit kandidaat Riigikogu valimistel: Väino Luik (nr. 779)

Juba kuu aja pärast on oodata esimesi kuldnokki, kes annavad meile teada, et kevad on käes. Märtsikuu aga on sel aastal ka meie valla tuleviku suhtes määrava tähtsusega, sest toimuvad Riigikogu valimised. Nende valimiste tulemused seavad paika meie riigi arengusuunad järgmiseks neljaks aastaks ja võib-olla ka pikema ajaks. Sellepärast tuleb meil kõigil oma valikuid hoollega kaaluda.

Selge on see, et meie riigil läheb praegu majanduses hästi, oma osa annab ka Euroopa Liit ja selle tulemusena on raha kasutada rohkem kui eelnevatel aastatel. Ometi ei ole raha kunagi liiga palju, eriti veel olukorras, mil hinnad väga kiiresti tõusevad. Näiteks ehituste hinnad tõusevad 20–30 protsenti aastas.

Meie valla eelarve oli 2002. aastal 22 miljonit krooni ja käesoleva aasta eelarve tuleb üle 50 miljonit krooni. Sel aastal saab täiesti uue väljanägemise Viiratsi lasteaed. See on meie valla kalleimaid ehitusi. Ainult Viiratsi algkooli ümberehitus läks rohkem maksma. Teine suurem investeering sel aastal pärast volikogus heakskiidu saamist on Kalmetu kooli juurdeehituse projekt, mis läheb maksma ligi 600 000 krooni. Me peame olema valmis selleks, et Euroopa Liidu fondide avanemise ajaks oleks kõik korras, et neid rahasid kasutada. Riigi 2006. aasta lisaelarvest eraldati meie vallale miljon krooni Viiratsi lasteaiale ja 2007. aasta eelarvest 1,5 miljonit krooni Uusna külamaja ehituse jaoks võetud laenu tagasimaksmiseks. Maakonnas on Kalmetu kooli juurdeehitus investeeringute toetamiste järjekorras esimeste hulgas.

Nagu eelnevast näha, kulub vallal enamasti investeeringutest selleks, et muuta meie lasteaiaid ja koolid lastele mugavaks ja kaasaegseks. Pärast Viiratsi lasteaia ja Kalmetu kooli kordategemist saab öelda, et meie haridus- asutused on korras.

Paar kuud tagasi, pärast pikka endaga arupidamist andsin nõusoleku kandideerida Riigikokku. See polnud

kerge otsus. Teisalt tuli aru saada sellest, et kandidaat peaks olema meie vallast. Viljandimaalt on igast suuremast vallast oma kandidaat ja kindlasti toob see vallale suurt kasu, kui oma inimene on otsustamiste juures. Ka meie valla ees on palju probleeme, mis vajavad lahendamist, ja Tallinnas on kindlasti võimalik päris palju ära teha, et oma valda aidata.

Olen seda meelt, et praegu on meie ühiskonnas kõige raskem meie noortel peredel. Tean ju ka meie valla näitel, kui väga neil on vaja elamispiinda, et oma elu järje peale seada. Minu arvates on meie riik jõudnud sellise arengutasemeni, et meie lapsed peaksid saama käia lasteaeades tasuta. Vähe-malt niigi palju oleks noortel rahalist kokkuhoidu. See on minu konkreetne lubadus, mille eest ma hakkam seisma: **lapsed tasuta lasteaeada.**

Minu arvates ei ole õige see, et inimesed, kes töötavad põhikohaga, aga väiksema palgaga, kui antud aasta keskmine, hakkavad saama oluliselt väiksemat pensioni. Meil on kujunenud olukord, milles 60–70 protsenti pensionäridest, kes lähevad pensionile, saavad raha alla antud aasta kohta kinnitatud keskmise taseme. Siit minu teine lubadus: **pensionäri arvutamine tuleb muuta õiglasemaks.**

Omavalitsused korraldavad kohaliku elu-olu ja selleks, et seda teha, läheb raha vaja. Paraku on nii, et riik annab ülesandeid kohapeale, aga piisavalt raha kaasa ei anta. Näiteks võib tuua meie vallast selle, et planeeritakse valla haldusse anda lastekodud. Lastekodusid finantseeritakse praegu pearahasüsteemi alusel. Pearaha on aga ebapiisav selleks, et lastekodu saaks normaalselt tegutseda. Eelkõige puudutab see lastekodude töötajate palkasid. Siit minu kolmas lubadus seista selle eest, et **omavalitsused saaksid piisavalt raha neile pandud ülesannete täitmiseks.**

Igal inimesel on õigus hääletada oma äranägemise järgi. Soovin kindlasti seda, et te läheksite valima.

**Väino Luik (779)**

## Kõik valima!

### Valimisjaoskond nr. 1

Aadress: Viiratsi rahvamaja, Sakala t. 3, Viiratsi alevik. Piirid: Viiratsi alevik, Kibeküla, Mäeltküla, Ruudiküla, Vana-Võidu, Vardja, Vasara ja Verilaske küla.

Eelhääletus on 26. ja 28. veebruaril Viiratsi rahvamajas ja 27. veebruaril Vana-Võidu õppehoones.

### Valimisjaoskond nr. 2

Asub Uusna külamajas. Piirid: Jõeküla, Kuudeküla, Loime, Mähma ja Rebas-te küla, Ridaküla, Saareküla, Survaküla, Tusti küla, Tõnuküla, Tännassilma, Uusna ja Valma küla ning Vanavälja küla.

Eelhääletus on 26. veebruaril Valma infopunktis, 27. veebruaril Kalmetu koolis ja 28. veebruaril Uusna külamajas.

**Valimispäeval 4. märtsil** toimub hääletamine mõlemas valimisjaoskonnas.

Kodanikke, kes ei ole kantud valla registrisse, kuid soovivad hääletada Viiratsi vallas, teenindab eelhääletamise päevadel valimisjaoskond nr. 1. Samas saavad hääletada ka need kodanikud, kelle aadress on registris valla täpsusega.

Valijal peab kindlasti kaasas olema isikut tõendav dokument. Selleks võib olla isikutunnistus, Eesti kodaniku pass, diplomaatiline pass, meremehe teenistusraamat, kaitseteenistuse tunnistus, juhiluba või pensionitunnistus.

Avaldusi valimiskasti koju tellimiseks saab esitada eelvalimise päevadel 26.–28. veebruaril kella 12–20 jaoskonnakomisjonidele, 26. veebruarist 2. märtsini Viiratsi Vallavalitsusse sekretär-asjaajajale või registripidajale ning valimispäeval 4. märtsil kuni kella 16-ni jaoskonnakomisjonile.

**Linda Subert**, vallasekretär

## Vabariigi aastapäeval

24. veebruaril toimus Tännassilma rahvamajas Eesti Vabariigi 89. sünnipäeva kontsert "Läbi lapse silmade". Peo juhid olid lasteringi lapsed Karl Mehis Utt, Ivar-Erik Haav ja Anne-Ly Mutli.

Kõlasid laulud meestri, lasteringi ja eakate klubi "Röömsameelsed" esituses, tantsudega röömustas rahvatantsurühm "Kaheksakand". Elle Nurme lisas meeleolu luuletustega.

**Pille Sihver**

Ka Uusna külamaja tähistas 24. veebruaril vabariigi aastapäeva. Külas oli Viljandi kultuurimaja puhkpilliorkester, kes mängis väga nauditavalt. Üks üheksast mängijast oli kohalik mees Jüri Vollmann.

**Maret Lina**

# VOLIKOGUS 22. veebruaril

## Aasta eelarve — 50 miljonit

Vallavanema Väino Luige seletuskirjast eelarve juurde saame lugeda järgmist.

2007. aastal võetakse Viiratsi laste- aia ehitustööde lõpetamiseks 5 miljonit krooni. Laenu koormus suureneb ligikaudu 2,3 krooni, käesoleval aastal makstakse tagasi 2,7 miljonit krooni. Tagasimaksu hulgas on ka 1,5 miljonit, mis saadakse kultuuriministeeriumilt.

Üksikisiku tulumaksu laekumiseks on planeeritud 19,6 miljonit krooni. See on 10 protsenti enam kui 2006. aastal, mil laekus 17,8 miljonit. Maamaksu ei tõsteta.

Vallavolikogu kulud tõusevad volikogu liikmete ja külanemate tasu suurendamisest. Vallavalitsuse ja allasutuste kulude tõus on eelkõige tingitud töötasude tõusust. Vallavalitsuses on kavas kulutada täiendavalt 100 000 krooni andmeside ja arvutipargi moderniseerimiseks.

Elamumajanduse kulud tehakse uue elamurajooni väljaarendamiseks. Summa ei ole lõplik ja suureneb, kui selguvad tänava, kanalisatsiooni- ja veetrasside ning tänavavalgustuse ehitamise kulud. Need summad arvestatakse hoonestusõiguse tasude hulka ja neid tasuvad hoonestajad.

Vaba aja, kultuuri- ja religioonikulud seisnevad valdavalt igapäevases tegevuses. Valma infopunkti kulud tähendavad peamiselt hoone sisustamist. Viljandi Jaani kogudust toetatakse 10 000 krooni restaureerimistöödeks.

Valla infoleht "Kuukiri" käib viiratsilaste postkasti tasuta.

Hariduskuludest suurim on Viiratsi lasteaed 5,9 miljoni krooniga, Vana-Võidu lasteaial soojustatakse vundament. 300 000 krooni eest remonditakse Viiratsi kooli katust ja saali. Kalmetu kooli juurdehituse projekt nõuab 600 000, puukuuri ehitus 300 000, staadion 200 000 ja tulekindlate uste paigaldamine 80 000 krooni.

Viiratsi Puuetega Inimeste Ühingu le eelarvatakse 40 000—50 000 krooni, osa summast kasutatakse toimetulekutotevuste arvelt.

## Võeti vastu jäätmehoolduseeskiri

Volikogu kiitis üksmeelselt heaks jäätmehoolduseeskirja pärast järelevalvet maavalitsuses ja keskkonnaametis, kus sisulisi täiendusi ei tehtud.

Eeskirja 4. paragrahvis täiendati, et jäätmemahutid peavad olema täielikult lekkekindlad ning ei tohi olla ohtlikud tervisele ega põhjustada keskkonnanõustust.

Täpsustati, et suurjäätmel (mööbliesemed, vaibad, madratsid; mitte autovrakid, rehvid, lammutusjäätmel, kodumasinad), mida ei ole võimalik nende mõõtude või kaalu tõttu paigutada mahutisse, võib paigutada ajutiselt mahutite vahetusse lähedusse. Jäätmel valdaja on kohustatud omal kulul korraldama nende äraveo hiljemalt viie päeva jooksul.

Ehitus- ja lammutajajätmete jaoks tu-

leb tellida eraldi mahuti ja korraldada äravedu jäätmekäitluskohta või võimalusel viia sinna oma vahendiga.

## Rege rauta suvel, vankrit paranda talvel!

Abivallavanem Sulev Kannimäe andis ülevaate planeeritavatest heakorratöödest ja nende mahtudest.

Eelarves on planeeritud 100 000 krooni kulutada karuputke tõrjeks ja teine sama palju ujumiskohtade korrastamiseks. 273 000 krooni kulub heakorratöödeks, millest lõviosa kulub Viiratsi alevikule, vähesel määral ka Uusnasse ja Vana-Võitu. Seni on piiratud muruniitmisega, üle-eelmisel aastal korrastati Viiratsi tiigid, eelmisel aastal Viiratsi kooli tagune ala. Sel aastal vähendatakse võsa ja 4—5 kuuks võetakse tööle "lilletädi", kes hoolitseks suvise "õitsemise" eest.

Volikogu liige Jaan Lepik soovitas kaasaata kultuurikomisjoni, et usaldada naiste vaistu ja maitsekat silma. Ivar Seidla tundis muret teeaarte niitmise pärast, sest seni pole saadud selget sotti, kustmaalt kulgeb piir valla asja ja oma asja vahel.

## Vallavara tasuta võõrandamine

2005. aasta suvi oli väga kuiv, mis tekitas Kerema maavalduses veepõua. Kuna sealsel kinnistul elasid valla inimesed, siis pidi vald neile tagama joogivee, korrastades kaevu. Kaev asus veel valla bilansis, kuid kinnistu oli vahepeal vahetanud omanikku. Kuna tööde maksumuseks kulunud 13 386 krooni ületas lubatud 10 000 krooni, siis seaduse järgi tuli see kooskõlastada volikoguga.

## Võeti vastu Olli detailplaneering

Vardja külas Mustrikul on tekkinud kaks krunti, mille detailplaneeringuks seaduse järgi (kuni viis krunti) piisab piirnevate kruntidega kooskõlastamisest. Volikogu kinnitas selle.

## Revisjonikomisjoni tööplaan

Revisjonikomisjoni (esimees Peeter Raud ning liikmed Kaupo Kase ja Väino Viidebaum) ülesandeks on vallavalitsuse ja tema asutuste tegevuse seaduslikkuse ja majandusliku otstarbekuse kontroll, majanduslike huvide deklaratsioonide hoidmine, korruptsioonivastase seaduse nõuetele vastavuse kontrollimine ja järelepärimistele vastamine. Enne valla eelarve täitmise aruande kinnitamist tuleb kontrollida vallavalitsuse tegevuse vastavust volikogu määrustele ja otsustele ning sõlmitud lepingute täitmise ja vallavara kasutamise kontroll ning lepingutest tulenevate võlgnevuste sisenoudmine.

## Avaldused

21. veebruaril sai volikogu kooskõlastamiseks Võrtsjärve alamvesikonna veemajanduskava. See peab olema kooskõlas valla üldplaneeringuga ega või vastuolus olla vee- ja kanalisatsioonikavaga.

Volikogu liikme Roland Tuliku avaldusele kinnitada ta eelarve- ja majanduskomisjoni liikmeks vastas komisjoni

esimees Mati Leemet eitavalt, kuna saab praeguse 12 liikmega hakkama.

Korterühistu "Sakala 8" soovis elamu 900 000 krooni kuluva investeeringu toetuseks valla poolt 55 000 krooni, et laiendada parkimisplatsi. Volikogu leidis, et parkimisplatsi laiendust ei toetata. Korterühistuid toetatakse koolitustega.

2003. aastast kehtib sihtfinantseerimise leping, mille järgi Viljandi Maavalitsus finantseerib Viiratsi Vallavalitsust 182 725 krooniga. See oli mõeldud põllumajandusreformi lõpetamiseks (Viiratsi Riigimajandi likvideerimise kulude hüvitamine). Sundlikvideerijaks määrati Viljandi Maakohtu poolt Juhan Uik, kes pole suutnud seda seniajani teha. Neli aastat koormab eespool nimetatud summa valla eelarvet, kuid puuduvad andmed J. Uigi kohta.

Volikogu palub maavalitsusel võtta nimetatud summa asjus seisukoht.

## Vallavanema info

23. jaanuaril arutas vallavalitsus hagi esitamist Viiratsi kooli lõhkumise asjus. Tänu koolitöötajate valvsusele ja paigaldatud videokaameratele on olukord paranenud, süüdlasi karistatakse kohulikult.

Veel olid töös puuetega inimeste ühingu tegevuse toetamine, noorsoo- ja spordispetsialisti ametikoha kinnitamine, lumetõrje, Valma infopunkti töö ja Koorti püstkoja kultuuriürituste toetamine. Nõusolek anti pilliroo loikamiseks Võrtsjärvel.

Hoonestusõiguse seadmiseks "Sakala 3b" korraldatakse eelläbirääkimistega enampakkumine kaubanduskeskuse ehitamiseks.

30. jaanuaril arutati Tiigi tänava korterite hindamist, Valma infopunkti reovee ärajuhtimist, Viiratsi kooli ventilatsioonisüsteemi purunemist, bussiootepaviljonide paigaldamist, Vana-Võidu teede olukorda ning Kivistiku tee üleandmist vallale.

6. veebruaril vaeti riigihanke algatamist tehnoküla vee- ja kanalisatsioonitrasside ehitamiseks, hoonestusõiguse seadmist "Sakala 3b", detailplaneeringut Vardja külas, VÜKK-i ja Arnika kohtuvaidlust ning Kivistiku tee üleandmist vallale.

13. veebruaril tegeldi aktsiaseltsi "Fortum" lepingu muutmise, haljastuse planeerimise, Viiratsi uue elamurajooni hinnapakkumistega tänava ja kommunikatsioonide rajamiseks, hoonestusõiguse rajamisega "Sakala 3b", laenuvõtmise, Võrtsjärve talimängude, Viiratsi kooli ümbruse valgustamise, istmete paigaldamisega Viiratsi perearstikeskuse juurde, 2007. aasta eelarve, laste kutsumisega sotsiaalkomisjoni ning päästeteenistuse ettekirjutusega vallamajale (ka ülakorru- sele tuleb paigaldada signaalsatsioon).

Järgmisel istungil 30. märtsil arutatakse elamukruntide jaotamise korda, küla- ja alevikuvanema statuudi muutmist, hoonestusõiguse seadmist "Sakala 3b", Viiratsi Riigimajandi lõpetamist ning volikogu ja vallavalitsuse istungite protokollimise korda.

Maret Lina

## Kuidas vald maksab tänavu toetusi

Käesoleval aastal on toetuste maksimises muudatusi.

1. jaanuarist on riikliku toimetulekutoetuse piirmäär ühe elaniku kohta 900 ja iga järgneva kohta 720 krooni. Toetuse taotlemisel peavad olema kaasas perekonna sissetulekut tõendavad dokumendid ja eluasemele tehtavate kulutustega seotud dokumendid: kommunaalteenuste arved ja küttearved. Eluaseme remondile kulutatud arveid (värvid, sanitaartechnika jm.) ei hüvitata.

Käesolevast aastast on sotsiaalse toimetulekutoetuse saaja sissetuleku piirmäär 3000 krooni kuus. See tähendab lahtiselt, et nimetatud summast väiksema sissetuleku korral on Viiratsi vallas kodanikel õigus taotleda järgmisi toetusi:

\* kompensatsioon prillide ostmisel 50% prillide maksumusest, kuid mitte üle 1000 krooni aastas;

\* kompensatsioon hambaraviteenuste eest tasumisel 50% arvest, aastas kuni 1000 krooni;

\* hambaproteeside maksumusest 50%, kuid mitte üle 2500 krooni kolme aasta kohta;

\* abivahendite, proteeside soetamise maksumusest 50%, kuid mitte üle 1000 krooni aastas;

\* ühistranspordi kasutamise toetus pensionäridele ja puuetega inimestele on 600 krooni aastas, see makstakse välja sõidupiletite esitamisel.

Täiesti uus toetus on taksoõidu kompensatsioon. Viiratsi vald kompenseerib pensionäridele ja puuetega inimestele 50% ulatuses arsti juures käimise taksoõidu arved, kui tema tervislik seisund ei võimalda kasutada ühistransporti. Toetuse saamiseks on vaja koos avaldusega esitada ka taksoarve ja võimaluse korral arstitõend tervishoiuasutuses viibimise kohta. Kui arstitõendit ei ole, siis konsulteerib sotsiaaltöötaja perearstiga.

Valla sotsiaaltöötajate ametiautot ei saa arsti juures käimiseks regulaarselt kasutada. Auto on mõeldud kolmele töötajale ja valla territoorium on usna suur. Sotsiaalauto kasutamine on võimalik hädaolukordades, ühe kilomeetri maksumus on 3 krooni.

Eespool loetletud toetuste taotlemiseks on vaja esitada kodaniku avaldus, milles on ära näidatud tema sissetule-

kud, arveldusarve number ja maksekviitung.

Suurenenud on vallas makstav sünitoetus. Sellel aastal on see kokku 5000 krooni ja kinkepakk, kui üks lapsevanem on elanud Viiratsi vallas vähemalt ühe aasta enne lapse sündi. Toetus makstakse välja kahes jaos: 2000 krooni kohe sünni registreerimisel ja 3000 krooni, kui laps on saanud 6-kuuseks. Kui lapsevanemad on elanud vähem kui aasta Viiratsi vallas, siis saavad nad toetuse teise osa (3000 kr.).

Lastele mõeldud uus toetuseliik on niinimetatud ranitsatoetus ehk 1. klassi astuvate laste toetus, selle suurus on 2000 krooni. Enne toetuse taotlemist peab laps olema kantud kooli nimekirja.

Jätkuvalt maksame kinni üldhariduskoolide õpilaste töövihikud, nende osalemise huvi- ja spordikoolis ja toetame oma õpilasi koolitoidu eest tasumisel.

Igal aastal toetame ka edukalt õppivaid õpilasi. Kui üldhariduskoolide õpilaste õppeaduse kohta saab informatsiooni koolist, siis üliõpilased peavad oma taotluse ise sisse andma.

Toetuse suurus üliõpilastel, kelle keskmine hinne on 4–4,49, on 1000 krooni õppeaastas ja hinnete 4,5–5 korral 1500 krooni. Ülikooli lõpetamisel on võimalik saada toetust kahekordses määras. Toetuse saamiseks on vaja esitada vallale avaldus koos arveldusarve numbri ja õppeasutuse tõendiga õppeaduse kohta.

Lõpetuseks tutvustan veel mõningaid üldpõhimõtteid toetuste taotlemisel. Toetuse määramise aluseks on kodaniku avaldus, milles on ära märgitud taotleja sissetulekud ja tema arveldusarve number ning lisatud kulutusi tõendav arve. Kui mõnel valla elanikul on tekkinud eriolukord, milles ta vajab teistsugust toetust ja abi, kui toetuste kord ette näeb, siis käsitleme iga juhtumit eraldi.

Meeldetuletuseks veel, et Viiratsi vallas makstavate toetuste kord on üleval meie kodulehel aadressil [www.viiratsi.ee](http://www.viiratsi.ee). Täiendavat informatsiooni saab küsida telefonil 439 4473 ja 439 4604. Ülle Lepiku vastuvõtuajad on esmaspäeval kella 9–12 ja teisipäeval kella 14–15.30.

**Ülle Lepik,**  
sotsiaaltöö spetsialist

## Sõnumeid

### Sõbrapäev Tänassilmas

15. veebruaril tähistati Tänassilma rahvamajas sõbrapäeva. Eks peetakse ju sõpru aasta ringi meeles, kuid eriti tähtis on sõbrapäev.

Kaasa oli võetud pisikesed pakid. Nende lunastamiseks oli vaja soovida kogu seltskonnale midagi head. Loomulikult oli üks suuremaid soovide see, et kõik oleksid rõõmsad, sõbralikud ja et jätkuks südamesoojust ka kõige raskematel aegadel.

Osalistel oli võimalik kätt proovida ning oma kunstiannet näidata portselani ja klaasi maalimisel. Tehti väga uhkeid ja samas väga armsaid tase ja taldrikuid. Igaüks mõtles sel momendil oma kõige lähedasemale inimesele, kellele see ese kinkida.

Laulude ja tantsudega saadi veelligi rohkem sära silmadesse ja rõõmsat tuju südamesse. **Pille Sihver**

### Sõbrapäev Uusna külamajas

13. veebruaril olid lasteringis osalejatel külas sõbrad. Üheskoos valmistati liivatehnikas sõbrapäevakaarte. Kätt proovisid nii väikesed kui suured.

Tund näputööd tehtud, asuti karaoke laulma, sellega saadi suurepäraselt hakkama. Lapsed laulsid nii üksi kui koos vanematega.

Külamaja küpsetatud kringel maitses kõigile hästi. Osalistele jäi kaminasaal kitsakski.

Kuna järgmisel päeval oli valentinipäev, said kõik meisterdajad oma valmistatud üllatusega sõpra meeles pidada.

**Ulve Kannimäe,**  
külamaja perenaine

### Vastlapäeval Uusnas

18. veebruaril kogunesid tragid uusnalased kuulsale Ossika mäele, et lasta pikem liug. Ilm soosis üritust igati ja osavõtjaid oli hulgi.

Mägi oli eelnevalt lastel hästi libedaks lihvitud ja seepärast oli lust liuelda. Lapsed rasisid edasi-tagasi kogu aeg, täiskasvanud püüdsid ühe või kahe liuga. Kõige tublim alaslõitja oli Agnessa Tikko, kel juba 80 eluaastat turjal, kuid liulaskmisel oli ta esimeste seas.

Pärast pikima liu väljaselgitamist suunduti külamajja, kus ootasid soe hernesupp ja ahvatlevad kuklid koos kuuma teega. Vahepeal võisteldi osavusmängudes.

Auhindu jätkus kõigi "teenete" eest. **Ulve Kannimäe**

## • Kiri •

### Miks jäi Uusna ilma saunata?

Millal saun leiutati? Kes seda teab! Antiikajal igatahes oli ta juba olemas.

2006. aastal suleti erakätes olev saun Uusnas. Külas levis jutt, et ei jõuta enam heategevust teha.

Vald müüs omal ajal sauna maha ja kohustas uut omanikku sauna pidama viis aastat. Uus omanik pidas sauna kaks korda kauemgi. Vallal käis sauna pidamine Uusnas üle jõu, üks vallasaks ütles otse: „Saun pole majanduslikult tasuv.“ Kas majanduslikult ei tasu ka puhtus ja tervis end ära?

Uusna sauna pole kukkunud pomm,

aga olemas teda pole. Vald arvab, et saunalisel on välja surnud, aga ei ole!

Hiljuti näidati televiisorist saadet Ämari vanglast, kus ametnik luges üles vangide vajadused, nimetades muu hulgas ka sauna. Kas Uusna elanikud on hüllemad kui vangid?

Viimses lootuses küsime vastuseid lubaduste eeli vallavanemalt Väino Luigelt.

Uusna elanike nimel **Ludmilla Tamm,**  
Uusna saunaline aastast 1959  
**Aleksandra (Alli) Nõmm,**  
saunaline aastast 1966



● Kui Elle saaks otsast alustada, siis ta tegeleks loodusega ja, kui saaks, läheks hoopis metsa elama. Fotod erakogust

armastus peale, diplomitöö jäi tegemata ja kool lõpetamata.

Tollel ajal oli linnas töökohtadega kitsas, pakuti tööd Tännassilma kultuurimajas, aga kohe oli sündimas esimene poeg. Noor pere asus elama Viljandisse Elle mehe Peetri isakoju. Lasteaeda koha saamiseks asus Elle 1970. aastal tööle Viljandis Treppimäe lastesõimes, kus töötas seitse aastat.

1972. aastal sündis perre teine poeg, samal ajal õppis Elle pisipedas lasteaiakasvatajakaks.

Mingil ajal kutsus sõbranna tööle Viiratsi lastepäevakodusse. Viiratsis oli tollel ajal majandi lastepäevakodu, kus oli igasuguseid lisaosodustusi, alates lihast ja vorstist ja lõpetades küttepuudega. Viiratsis töötas Elle aasta söimeealistega ja seejärel juba lasteaiaealistega.

Selle 30 aasta jooksul, mis Elle lasteaias on töötanud, on põngerjad väga muutunud. Lastel on rohkem julgust, nad on avatumad, aga samas jälle püsimatamad, rahmeldavad rohkem ja ei kuula sõna. Kui ikka kahe-

et liiga kauaks on ühele kohale jäänud: "Ei suuda vahel ise enam oma tööst valmistuda."

Kui kunagi oli väga tähtis näitaja, et oled pikalt ühe koha peal töötanud, siis nüüd on ajad ja olud muutunud. Samas on ju turvaline ja kindel ühes kohas tööd teha. Kui aga Elle saaks otsast alustada, siis ta lasteaeda tööle ei tuleks, tegeleks hoopis loodusega ja, kui saaks, elaks ta hoopis metsas, kus kasvataks mustikaid ja jõhvikaid ning naudiks looduse ilu ja võlu.

Metsas käib Elle praegugi väga tihti. See on parim viis endaga rahu leida, kui on probleeme ja meel must. Abikaasa Peeter on õnneks Ellega ühel meelel ja nii nad koos ratastega ringi vuravad, talvel ka suusatavad. Kui ikka tuleb mõte, siis Padjused lähivad,

olgu töö pooleli või televiisorist huvitav film jooksmas.

Veel meeldib Eltele hoidiseid teha. Kunagi oli tal sisse seatud lausa raamatupidamine ja hoidiseid oli ikka 200—300 liitri jagu. Nüüd on mahud küll väiksemad, aga ilma ta kohe ei saa.

Elle jaoks ei ole tähtsad materiaalsed väärtused – tähtsad on hingerahu ja inimesed sinu ümber, kes sind tõeliselt mõistavad. Ta ei kannata silmakirjalikkust ja pugejalikkust. „Ja tervis on see, mida tuleb hoida ja mis on elu alus. Minu eas oskad seda juba hinnata,“ lausub Elle.

Ellel on kaks täiskasvanud poega ja viis lapselast.

Elle soovitus kõigile: püüa ise olla lapsemeelne, siis on kergem endal ja lastel.

Astra Jamnes,  
töökaaslane

## Siis, kui rohi oli rohelisem...

Siis asus Viiratsi lasteaeda tööle Elle Padjus. Käesoleva aasta 1. märtsil saab sellest 30 aastat. Seda on piisavalt palju, et veidi meenutada möödunud.

Elle on mulk: ta on sündinud Abjas ja elanud Karksi mail. Elle ei ole kunagi lasteaias käinud. Küll aga hoidis ta oma nooremata õde sellel ajal, kui ema ja isa tööl käisid.

Mänguasju tuli tollal ise välja mõelda ja meisterdada. Kivid ja puuoksad – mida kõike huvitavat sai nendest teha. Eriti meeldisid Eltele aga need mängud, mis olid puu otsas. "Eks ma üks räimakkutt olnud," pajatab Elle. Televiisorit sel ajal ei olnud, aga raadio valmistas ühele tüdritirtsule palju mõistatusi.

Õhtul, kui vanemad töölt tulid, talitati ühiselt loomi ja tehti koduseid toimetusi. Elle mäletab eredalt ühte pilti, kuidas isa temaga mängis: isa käpuli põrandal ja Elle ratsanikuna tema seljas.

Algklassides käis Elle mitmes koolis, aga ikka sealsamas Karksi lähedal, keskkoolis aga Nuias. Tema kodust oli kooli seitse kilomeetrit, nädala alguses tuli minna ja nädala lõpul tagasi tulla. Elati internaadis, kus teadagi lisaks õppetööle palju huvitavat juhtus.

Kooliajal tegeles Elle aktiivselt rahvatantsuga. Pärast keskkooli lõpetamist asus neiu õppima Viljandi Kultuurikooli sooviga saada näitlejaks. Ja siis äkki tuli

aastane laps ütleb kasvataja keelamise peale: "Mis see sinu asi on!", siis selle peale vangutab Elle mõtlikult pead.

Lasteaias töötamisel on ka väga palju positiivset: põnnide ütlemised ja armsad tegemised, nende siirus ja avatus. Ja muidugi vabadus töös ja võimalus loovalt läheneda; lühike tööpäev ja suur valikuvõimalus lastega tegelemisel. Elle arvutab, et tal on töötada veel aasta ja üheksa kuud. Ise arvab naine,



● Mutionu Viiratsi lasteaias etenduses.

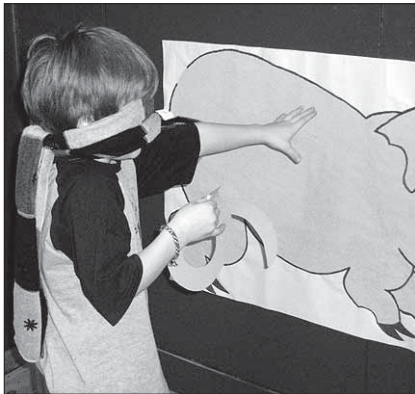


● Üks Elle hobidest on rahvatants.

## PUNASE SEA AASTA VÕIB TULLA

6. veebruaril valmistuti Tánassilma rahvamajas punase sea aasta vastuvõtmiseks. Selleks olid peokavas teemako- hased mängud ja võistlused ning, nagu alati, ka meisterdamised.

Suurematel oli võimalus voltida enda- le akna peale panekuks uhke roosa põr- sas. Kõige pisemad võistlesid seapuzzle



● No kuhu selle saba peaks torkama?

kokkupanemises. Veel oli võimalik meis- terdada endale pulganukk-siga, voldi- tud siga ja muud. Kõigile osavõtjatele ja-



● Kõik käed teevad tööd.

PILLE SIHVERI fotod

gati medalid, mis olid kaunistatud roosa põrsaga.

Väga põnevaks osutus mäng "Seale saba taha", sest seda tuli panna pimesil- mi. Mõnus oli vaadata, kuidas elati kaasa võistlejale, kes saba pani. Eks taheti ikka segadusse ajada, nii oli ju naljakam, kui saba hoopis kõhu alla sattus.

Päeva lõpetas magusate seakõrvade söömine ühises lauas.

Pille Sihver

## "Maakilb" tõi 29. koha

"Maakilva" teise vooruga jagas Viiratsi mälumänguvõistkond 27.—29. kohta, kolmandas voorus õnnestus säilitada 29. koht.

"Maakilvas" osales tänavu 70 võist- konda ning Viiratsi oli pärast eelvoore 29. kohal, mis tähendab, et kui superliiga peaaegu professionaalsed võistkonnad (20 edukamat) välja arvata, siis rahva- liiga tasandil saavutati koguni 9. koht. See tagas ka pääsu finaali. Et Eesti pole- gi nii väike, tuli finaali korraldada kahes paigas: algselt plaanitud Lihula kõrvale kerkis Tabivere, kus ka Viiratsi võistkond osales.

Meeskond võis koosneda neljast põ- hivõistlejast ja ühest noormängijast. Seejuures oli Viiratsi võistkonna noor- liige Jaan-Juhan Oidermaa tänavuse "Maakilva" noorim osaleja. Rahvaliiga finaali ülevaade ongi tema pilgu läbi.

Viiratsi võistkonnas osalesid veel Väi- no Luik, Krista Pääsik, Linda Subert ja viimasel hetkel lisandunud Jaanus Mägi. Kuigi Jaanus ei olnud varem sellises sarjas osalenud, oli tema panus mängu lõpptulemusse igati arvestatav.

Tabivere vabaajakeskus, kus mäng toimus, jättis kõikidele mängijatele hea mulje nii oma asukoha kui ka ruumide tõttu. Kohtunikud Tõnu Talve ja Andres Pulver tegutsesid asjalikult, kusjuures Lihula ja Tabivere kohtunike vahel oli pidev telefonside.

Viiratsi võistkonnal õnnestus saada ka niinimetatud soolopremia küsimuse

eest, millele osati vastata ainukeses võist- konnana. Küsimus oli: "Need marjad sobivad traditsiooniliselt igasuguste li- haroogade juurde ja on ka soovitatavad, sest aitavad alandada kolesteroolitaset. Oma ingliskeelse nime on need saanud vanast kulinaariapraktikast serveerida nende marjadega täidetud hanepraadi. Marjad sisaldavad väga palju mikroele- mente, suuremal hulgal lämmastikku, kaaliumi, kaltsiumi, fosforit, väävlit, rau- da, räni, alumiiniumi, rubiidiumi, boori, broomi, kokku vähemalt 25 Mendeleejevi tabeli ainet. Mis marjad need on?"

Küsimused olid tunduvalt raskemad kui eelvoorudes, seetõttu jäi võistkonna- le pärast teist mängupoolt mulje, et neil tuleb leppida viimase kohaga. Põnevust jätkus viimase hetkeni, kuni avaldati ka Lihula tulemused. Võistkonna rõõm oli suur, kui selgus, et Viiratsi sai Tabiveres võistelnute hulgas tubli 11. koha, seejuures Viljandi maakonna esinduste hulgas lausa 2. koha. Tõele au andes ei saanud rahvaliiga finaalis osaleda tugevakoos- seisuline Viljandi linna esindus, kuid erandina osales Tarvastu valla mees- kond, kes saigi Viljandimaa võistkon- dade hulgas parima tulemuse.

Sarja käigus saadi uusi tutvavaid ja ka kutse aprillis toimuvale Rápina mängu- le.

Jaan-Juhan Oidermaa muljete põh- jal

Tenno Sivadi

## Vastu kevadet muinasjuttu kirjutama!

Kangete külmakraadide ja vinge tuule vahele paistab vahetevahel mõnel päeval nii mõnus ja soe ke- vadine päike. Muinasjutuvestjad saavad veel paar korda kokku, et siis suvelaagrit ootama jääda. Seega on Viiratsi Algkooli ja Kalmetu Põ- hikooli õpilastel ja ka teiste koolide Viiratsi valla lastel paras aeg hakata kirjutama muinasjutte, et nendest saaks seitsmenda "Viirvalli Juttude" kogumiku kokku panna.

Selle aasta teema on elu vees ehk vee-elu. Kirjutada võib sellest, mis või kes on vesi ning mis või kes te- mas on või elavad. Aga vesi ei ole mitte ainult tiigis, jões, järves, me- res ja ookeanis, vett sajab ka pilvist, langeb pisaratena ning lausa kos- kedena. Jutuvestjad teavad rääkida ka völuveest. Mis võib küll juhtuda, kui kuskil või lausa siinsamas mil- legipärast vesi otsa saab või kui on teda liiga palju. Vees elab nii silmaga nähtav kui ka nähtamatu...

Alates neljandast klassist peaksid muinasjutud olema vähemalt lehe- küljepikkused, väiksematel õpilastel ehk veidi lühemad. Ja enne kirjuta- ma asumist oleks hea koos õpetaja või ema-isaga meelde tuletada ise- loomulikud muinasjututunnused.

Jutud tuleb tuua 9. aprilliks Viiratsi lasteaeda. Paremaid jutukir- jutajaid oodatakse oma auhinna- raamatu järele juunikuus õpetajate muinasjutulaagrisse, mis sel aastal toimub Võrtsjärve ääres Vaiblas. Seetõttu siis ka veejutud. Kes sinna tulevad ja kuidas see toimub, kül- lap sellest saab peagi lehest lugeda. Ennekõike jõuab see teave muidugi tublide noorkirjanike õpetajateni.

Mari Karilaid

## Märtsikuu sünnipäevalapsed

1. Maimu Hüva	Viiratsi	88
2. Sofia Saks	Viiratsist	79
2. Kalju Vellearu	Tänassilmast	76
2. Anu Pikand	Viiratsist	65
3. Kalju Kinsigo	Vana-Võidust	84
5. Helju Volt	Kibekülalt	72
6. Vello Märiz	Kibekülalt	73
7. Antonina Oja	Tustist	80
8. Leili Kukk	Rebastest	84
8. Aurelie Berenson	Verilaskelt	81
8. Laine Jaanre	Tänassilmast	75
8. Aleksander Priivits	Viiratsist	73
9. Ekaterina Telkinen	Viiratsist	92
9. Kalju Voitka	Mäeltkülalt	75
10. Leida Pihlak	Viiratsist	84
10. Ilda Käger	Viiratsist	72
11. Eliise Karlson	Verilaskelt	79
12. Leida Osi	Viiratsist	88
12. Magda Kalev	Vana-Võidust	83
12. Veera Soosaar	Mähmast	70
15. Eduard Orav	Tõnukülalt	85
15. Virve Puskar	Valmast	71
15. Olev Teppart	Vana-Võidust	70
16. Hans Kõogard	Vana-Võidust	78
16. Elvi Vösu	Tustist	70
17. Välder Brjantsev	Viiratsist	83
17. Helvi Jõulu	Vana-Võidust	70
17. Leo Tõss	Värdjast	65
18. Väime Vösa	Vana-Võidust	82
19. Helmi Poobus	Vana-Võidust	76
20. Lennart Kokla	Mähmast	73
21. Laine Kallo	Vana-Võidust	78
21. Ilvi Lang	Viiratsist	70
22. Friedrich Kurjamaa	Uusnast	80
22. Riina Orulaid	Viiratsist	65
23. Anna Raud	Viiratsist	75
24. Hille-Maie Maiste	Viiratsist	72
26. Helda Rebane	Viiratsist	76
27. Voldemar Sadam	Mähmast	80
28. Linda Are	Viiratsist	83
29. Leonilla Sutt	Viiratsist	81
29. Johannes Elgandi	Survalt	74
29. Hille-Maie Vares	Vana-Võidust	72

### Sündisid

**Evely Valgiste** ja **Kalle Roosi** perre Uusnas sündis 10. jaanuaril tütar **Liis Roosi**.

**Helena Suka** ja **Andres Aasmäe** perre Uusnas sündis 31. jaanuaril tütar **Iti Aasmäe**.

**Terje Tiksi** ja **Ain Alasoo** perre Vasara külas sündis 3. veebruaril poeg **Joosep Alasoo**.

**Kena** ja **Gunnar Jõgi** perre Viiratsis sündis 13. veebruaril poeg **Endel**.

**Maike Pulini** perre Viiratsis sündis 17. veebruaril tütar **Marinel**.

## MÄLESTAME

**IDA KONI**  
28. 12. 1911 — 3. 02. 2007  
Verilaske küla

**SAIMA PIIR**  
8. 01. 1930 — 21. 02. 2007  
Saareküla

**ALLA LOO**  
27. 12. 1919 — 23. 02. 2007  
Viiratsi



## “Ekseko” on Viiratsi lasteaia suurtoetaja

Aasta siis oli 2001, kui ma Viiratsi lasteaia liikumisõpetajana kohtusin esimest korda aktsiaseltsi “Ekseko” juhatuse esimehe Teet Soormiga. Tähtsime lastega minna Tallinna Audentese kooli korraldatavale spordivõistlusele, aga nagu tihti peale juhtub, jäävad sellised käigud rahapuudusel tegemata. Tollane lasteaia juhataja Tiina Võido soovitas hakata sponsoreid otsima, kuid mind ümbritses palju skeptikuid.

Härra Soorm tundis lasteaia tegevuse vastu põhjalikku huvi ning meil tekkis pikk ja asjalik arutelu. Tulemuseks oli see, et “Ekseko” maksis meie sõidu kinni. See oli tollel ajal väga suur abi.

Asudes 2002. aastal lasteaia juhataja kohale, oli meil mitmeid ühiseid kohtumisi ja arutelusid valla ja “Ekseko” esindajatega. Muu seas arutasime lasteaia rahalise toetamise võimalust.

Lasteaed on koostöös vallavanem Väino Luigega teinud igal aastal “Ekseko” nõukogule lasteaia toetamise taotluse. Hea meel on, et selle firma nõukokku kuulub ka Viiratsi Vallavolikogu esimees Leemet Lõo, kes on lasteaia taotlusi toetanud.

Miks siis toetab “Ekseko” just Viiratsi lasteaeda?

See firma on Viiratsi valla territooriumil asuv suurim ettevõtte ja Viiratsi lasteaed valla suurim alushariduse andja. Härra Soorm peab alushariduse osatähtsust lapse arengus väga tähtsaks. Lasteaia kohapeal käies on ta märganud seda, mis meil puudu on olnud.

“Eksekolt” on aastast 2002 lasteaia

õuealal tänapäevased mänguvahendid, mis püsivad kasutamiskõlblikuna. 2003. aastal sai kogu lasteaed uued aknad, sest vanad olid täiesti amortiseerunud ja kohati lastele lausa ohtlikud. 2004. aastal uuendasime piirdeaia. See oli laste turvalisust arvestades väga vajalik investeering, sest lasteaia taga paiknevad tiigid ja lasteaia esiküljel Nooruse tänav. Käivitunud oli lasteaia renoveerimise plaan ja järgmise investeeringu tegime muusikariistade kaasajastamiseks. Lapsed saavad juba lasteaia tutvust teha paljude muusikariistadega, nende abil saab muuta tunnid mitmekesiseks.

Eelmise aasta toetuse eest uuendasime köögitehnikat. Tervislik toitumine on väga oluline ja kuna lapsed söövad lasteaia kolm korda päevas, siis pidasime vajalikuks teha köögi kaasaegsaks. Kokku on “Ekseko” Viiratsi lasteaia arengut toetanud 475 000 krooniga.

See on lasteaia jaoks väga suur summa, oleme “Eksekole” sellise toe eest väga tänulikud. See kõik on teoks saanud tänu osapoolte heale suhtlemisele ja meeskonnatööle.

Sel aastal teeb lasteaed taotluse lasteaiale uue mööbli soetamiseks. Aprillis alustab lasteaed tööd oma renoveeritud majas, kuhu tuleb ka uus mööbel.

Täname aktsiaseltsi “Ekseko” ja Viiratsi Vallavalitsust toetuse ja abi eest ning teeme kõik selleks, et meeldiv ja edukas koostöö jätkuks.

**Astra Jamnes,**  
Viiratsi lasteaia juhataja

## VEEBRUARIKU MÄLUMÄNG

22. veebruaril toimunud mäluvänguvõistluse osales 14 võistkonda. Võidu sai 44 punktiga “VÜKK-Ekstra” võistkond. Teine oli 42 punktiga Viiratsi lasteaia “Rüblik” ja kolmas 40 punktiga “Mönusad”.

Küsimused koostas ja mäluvänguvõistluse juhtis Sirje Pöder, abistasid Kai Tõss ja Marko Vilu.

**Maret Lina**

## Kaleph Jõulu sai presidendilt autasu

Kaleph Jõulu on Viiratsi valla 2003. aasta kultuuripreemia laureaat. Tollal oli ta Eesti Rahvaluule Arhiivile andnud 6000, Eesti Kirjandusmuuseumile 1000 ja Eesti Rahva Muuseumile 6000 lehekülge folkloori, viimati nimetatud muuseumile ka esemeid. Kahel varasemal aastal on ta saanud presidendipreemia kui Jakob Hurda tegevuse otsene järglane ja viis korda muuseumidelt esimese preemia. Ta on Eesti Rahva Muuseumi aukorrespondent.

Ise arvab 44 aastat eesti keele ja kirjanduse õpetajana töötanud 76-aastane Kaleph Jõulu, et pärimuste kogumine ja talletamine on tal õpetajatöö järg.

Trükikirja on ootamas ulatuslik vanasõnade kogu, kuhu kuulub mitukümmend tuhat vanasõna paarisajast riigist.

Lisaks kirjanduslikule tegevusele on auväärt härral kätt joonistamiseks ja tikkimiseks, oleks ka jätk nooruspäevade hiilgavale tantsukarjäärile, kui vaid tervis lubaks.

Hingelt on korüfee nooruslik ja temaga jutuajamised kubisevad teadmistest. Ta võlub tõelise energiapomina.

Tänases lehes saab alguse järjejätk Nooda Naanist, mis on ammu ilmutist oodanud, kuid ikka on tavalised



päevasündmused „Kuukirja“ ära täitnud. Kahjuks jääb seegi pooleli.

Maret Lina tekst ja foto

## SENI AVASTAMATA LEGEND NOODA-NAANUST JA VANAPAGANAST (2002)

### Mütoloogiline legend 19. sajandist

#### Legendi avastamise lugu

Selle varjusurmas olnud legendi kirjapanekuks kuulub minu tõeline tänu meie akadeemikule Paul Aristele (1905—1990), kes keelekuulsusena on suutnud pühendada oma tegevust ka folkloori kogumisele, selle talletamisele ja uurimisele. Tema kehtusel on saanud minustki folkloori koguja ja kirjapanija.

Professor oli see, kes kuulis minult 1960. aastal üht legendaarset lugu Nooda-Naanust, Võrtsjärve kalamehest, kes oli olnud tihti hädas eesti vägilasmuistendeis tuntud Vanapaganaga. Tol korral olin seda kuulnud Järvamaal Laupa koolis direktoriks olles sealse kooli vanalt õpetajalt Lilli Lareteilt (1902—1993, sünd. Karu).

Tema lapsepõlv ja noorus olid möödunud Võrtsjärve kandis Tustis, aga ka Ōisu lähedal Kaarlis, kus ta oma suguseltsilt ja külarahvalt oli kuulnud ümbruskonnaga seotud legende. Üks neist tundus olevat mulle üsna võõras ja see oligi lugu Nooda-Naanust. Legendi muutis põnevaks lihtsa kaluri võitlus Sarvikuga, kelle mees mõnes täbaras olukorras ära võitis. See tuli talle kasuks tänu ta naise Manne emale Rutele, kes oli tuulenõid, kindlustades tuuletarga kaasabil alati oma väimehele eduka võidu.

Professor Paul Ariste leidis, et see on väärt legend, mida püüdku ma uurida ka Võrtsjärve kandist — vahest tuleb sellele lisagi. Et proua Larete oli mulle loos nimetanud ka mõningaid laulukatkeid, leidis Ariste, et legend võis olla kord lugulaulgi.

Pärast ülikooli lõpetamist 1965. aastal pühendasin oma vaba aja õpetajatöö kõrvalt folkloori kogumisele rahvasuust. See tegevus on mul jätkunud seniajani.

Kui ma 1979. aastal asusin tööle Viljandimaale Vana-Võitu sealse tehnikumi eesti keele ja kirjanduse õpetajana, jätkasin hoolega rahvapärimeste, laulude

ja kõigi folklooriliikide kogumist. Kohe leidsin endale paar head jutustajat, kelle lugusid asusin talletama. Üks neist oli Ella Tooding (1905—1997) – lausa meisterlik pajataja, kes oli varem töötanud Uusnas lüpsja-karjatalitajana, siis juba Vana-Võidus.

Juhus viis meid kokku ka Nooda-Naanuga, sest sedagi vana lugu oli ta Uusnas kuulunud. Tema teada oli Naan pärit Naanu linnamäe kandist, kus ta oli olnud sepp, kuid asunud pärast suurt sõda Võrtsjärve kaldale, kus naitunud tuulenõia tütreaga, saanud palju lapsi, kellest sirgunud nii kalureid kui talupe-renaisi. Mitu ohtlikku võitlust tulnud tal maha pidada Sarviku endaga. Alati mees võitnud ja Vanatühi maksnud talle võidu puhul kullaga.

Teine jutumeister, kel ka Naanust (Jaanist) oli midagi meelde jäänud, töötas Gagariini-nimelise Näidissovhoostehnikumi aiandis. See oli Liisi Mõts (1903—1981). Teda kutsuti oma särava ja rõõmsa oleku pärast matikatuningannaks, sest ta kasvas kasvuhoones tomateid. Temalt kuulsin lisa Jaani (Naanu) lastest, kalapüügist, aga ka mõnd laulukatket Vanapaganaga kadumisest.

See näiliselt vana lugulaul sai mulle veelgi selgemaks, kui kuulsin üksikuid episoode Suislepast Obriku külast pärit Viljandi naiselt Minni Noodalt (1905—1987, sünd. Urb). Ta oli kuulnud mõndagi oma mehelt Aleksander Noodalt, kes küll pärit Saaremaalt, kuid nooruses tulnud seal Mulgimaale Tarvastusse talusulaseks, abiellunud Minniga ja talutööde kõrvalt käinud ailailma Võrtsjärvel kalal. Eks seal kohalikega koos olles kuulis ta ka kalurist, keda kutsuti Jaaniks ja vahel Naanuks.

Selle mehe enda liignimi Noot julgustas mind sedavõrd, et andsin sellele tegelasele julgelt Nooda-Naanu nimegi, sest sedasi oli teda mõnes kuulnud legendis kutsutud.

Veel kuulsin lisaks legendile episoode

de Tarvastust pärit Viljandi naiselt Hilda Kaljulalt (1922 ?), sealhulgas ka tuulenõia, kes ravinud Võrtsjärve ääres rahvast tuulesõnade abil.

Hiljem, kui ma Eesti Rahva Muuseumi jaoks 1998. aastal kogusin andmeid Valma küla elu kohta, sain teada Võrtsjärve Kalamajandi zootehnikult Armilda Mikult (1917—2002) täiendavaid episoode Nooda-Jaani (Naanu) kohta.

See mees oli ületanud jõult isegi Vanapaganat ennast, aidanud pärast teha vanatühjale kolmikud lapsedki ning saanud selle tänuks seitse tündrit kuldada. See raha olevat kuskil Saba talu taga metsarüpes peidus.

Tema oli neid lugusid kuulnud 1940. aastail oma ämmalt Anna Mikult (1878—1955), kes järjest jutustanud neid vanu Võrtsjärve legende Vanapaganast, kui ta Miku tallu oli läinud noorikuks.

Et olen sageli pidanud haiglates ravil olema (seljavigastus, 1969), olen neid aegu alati kasutanud folkloori kogumiseks. Parimad vestlejad ongi olnud palatikaaslased. Nii tutvusin Viljandi haiglas 1989. aastal endise külarätsepa Ants Toomsaluga (1911—1994 ?), kes oli pärit Holstrest Pärkmaa talust. Mees oli puujalaga (lapsena vigastanud end süsspüssiga), õppinud Pulleritsu koolis, kus koolmeister August Lainas oli lasknud neil vahel jutustada vanu pärimuslugusid, mida rahvas veel mäletas.

Tema rääkinud loo Nooda-Jaanist (Naan) ja Vanahirmsast: kalur võitnud teda kõiges, sest oma väimeest aidanud igas keerulises olukorras ämm, kes olnud mestis tuuletargaga. Toomsalu lihas jutustusse ka mõned lõppriimilised vemmälvärssid, mis olid meeles.

Temalt kuulsin ka Jaani kala suitsetamisest kivivaremes ja Sarviku õnnetusest seal, mis muutis ta impotendiks. Ta edastas seda mulle regivärssides.

**Kaleph Jõulu**  
(Järgneb)

## Uus metsaseadus

Alates 1. jaanuarist 2007 hakkas kehtima uus metsaseadus ("Riigi Teataja" I, 4. 07. 2006, 30, 232). Sellega seoses on keskkonnaminister välja andnud mõned uued määrused, millest metsaomaniku jaoks on olulisim „Metsa majandamise eeskiri“.

Metsaseadust ei kohaldata väiksema kui 0,5 hektari suuruse metsamaa lahustüki suhtes, samuti tee, raudtee, tehnovõrgu ning -rajatise kaitsevööndi suhtes, välja arvatud raadamis käsitlevad sätted.

Metsamajandamiskava võib koostada kinnisasjade omanike taotluse alusel ühist piiri omavatest kinnisasjadest koosnevate majandamisüksuste kaupa.

Kaitsemetsaks ei määrata ala, mis on maaparandussüsteemi eesvoolu, kanali või kraavid piiranguvööndis. Kui kaitsemetsaks määramine piirab oluliselt majandamist, on omanikul õigus taotleda riigilt metsa majandamisel saamata jäänud tulu või täiendavalt tehtud kulude hüvitamist.

Metsa uuendamisel on omanik kohustatud kasutama võtteid selles ulatuses, mis hiljemalt viis aastat pärast raiet või metsa hukkumist tagavad uuenenud metsa. Uuendamise võtete pole kohustuslikud sinika, karusambla, siirdesoo, madal-soo, raba, lubikaloo, osja, tarna, sõnajala, angervaksa ja lodu kasvukohatüüpides. Metsa võib uuendada ainult kasvukohatüübile sobivate puuliikidega.

Kui uuendamise võtete on kohustuslikud, kuid metsaomanik pole neid kahe aasta jooksul pärast metsaosa hukkumist või raiet rakendanud ning uuendamistähtaega pole pikendatud või kui hukkunud metsaosa või raiesmiku pole kasvukohatüübile sobivate puuliikidega viie aasta jooksul uuenenud ning tähtsusega pole pikendatud, teeb keskkonnateenistus omanikule uuendamise võtete asjus ettekirjutuse.

Kui ettekirjutus ei ole selles märgitud tähtjaks täidetud, kasutab keskkonnateenistus sunnivahendit. Kui selleks on sunniraha, siis selle ülemäär on 20 000 krooni hektari kohta. Kinnisasja võõrandamise korral läheb hukkunud metsaosa või raiesmiku uuendamise kohustus üle uuele omanikule, kusjuures käesolevas paragrahvis sätestatud uuendamistähtaegu arvutatakse metsaosa hukkumisest või metsa raiest arvates.

Metsa uuendamise tagatisraha on palju eelvust tekitanud teema. Uues seaduses on välja toodud, et selle kohustuse täitmise tagamiseks peab lageraiet kavandav omanik tasuma metsa uuendamise tagatisraha, kui:

1) tema suhtes on kohaldatud väärteo- või kriminaalkaristust puude või põõsaste ebaseadusliku raiet eest või metsa uuendamise nõuete rikkumise eest ning andmed selle kohta pole karistusregistrist kustutatud;

2) ta on esitanud metsateatise lageraiet tegemiseks langil pindalaga üle kahe hektari ja uuendatav ala kuulub metsatüüpi, mille puhul tagatisraha tasumine on kohustuslik (sinilille-, jänese kapsa- ja jänese kapsa-mustikakuusikud);

3) ta on esitanud metsateatise lageraiet tegemiseks langil, mis piirneb samal kinnisasjal asuva uuenemata raiesmikuga, mille puhul on uuendamise võtete kohustuslikud, ning kavandatava lageraielangil ja raiesmiku kogupindala on suurem kui kaks hektarit ja uuendatav mets kuulub tüüpi, mille puhul tagatisraha tasumine on kohustuslik.

Tagatisraha tasumise, selle suuruse ja vähendamise ning sellest vabastamise, tagatisraha arvelt kulutuste hüvitamise ja tagatisrahalt intressi maksmise korra kehtestab keskkonnaminister.

Lageraie korral on kohustus jätta elustiku mitmekesisuse tagamiseks vajalikud puud või nende säilinud püsti seisvad osad tüvepuidu kogumahuga vähemalt viis tihumeetrit ühe hektari kohta.

Lageraie on lubatud sellesse ikka jõudnud või küpsusdiameetri saavutanud puistus (eeldusel, et seal pole viimase viie aasta jooksul tehtud harvendusraiet), samuti puistus, mille täius on kuni 30%.

Erinevate omanike kinnistute puhul ei arvestata raiesmiku uuenemise ja minimaalse liitumisaja nõudeid. Minimaalne liitumisaeg on männi, kuuse või kõva lehtpuuga loodusliku uuenemise või uuendamise korral neli, muudel juhtudel kaks aastat. Raieaastaid ei arvata liitumisaja sisse.

Kaitsemetsas võib lageraielangil pindala olla kuni 2 ha, kitsaste (kuni 30 m) lageraielankide nõue kehtib ainult kaitse- ja tulundusmetsa sambliku kasvukohatüübis ja loo kasvukohatüüpides. Tulundusmetsa lageraielangil laius kuni 3 ha lankide puhul ei ole piiratud, üle 3 ha kõigi puistute (ka pehmed lehtpuud) lageraielangil maksimaalne laius on 100 m.

Iga raiet tegev isik on kohustatud seda õigust tõestama järgmiste dokumentidega: raieõigust tõendav dokument või töö või teenuse aluseks olev kirjalik leping, metsateatise koopia ning isikult tõendav dokument. Need tuleb esitada raiumise seaduslikkust kontrollima volitatud ametiisikule tema nõudmisel.

Metsakaitse tagamiseks tuleb toores koorimata okaspuit juhul, kui seda on enam kui kümme tihumeetrit ühe hektari kohta, metsast välja vedada järgmiselt: 1. septembrist kuni 30. aprillini raiutud puit 1. juuniks ning 1. maist kuni 31. augustini raiutud puit ühe kuu jooksul raie tegemisest arvates.

Kirjeladatud muudatused tekitavad ilmselt lisaküsimusi, samuti on mõned punktid seotud konkreetsete määrustega, mille sisu on liiga mahukas ühes artiklis avaldamiseks. Seetõttu lisan riigiasutuste kontaktandmed, millelt saab metsaseaduse ning selle rakendusaktide kohta vahetut asjatundlikku nõu.

Metsakaitse- ja Metsauenduskeskuse telefon Tartus on 733 9464 ja Tallinnas 677 1301. Interneti kodulehekülje aadress: [www.metsad.ee](http://www.metsad.ee). Erametsakeskuse telefon on 652 5333 ja interneti kodulehekülje [www.eramets.ee](http://www.eramets.ee).

**Tõnu Sepp**  
"Holmen Metsa" AS

## Uusi raamatuid Viiratsi raamatukogus

**Heino Gustavson, "Lugusid siit ja seal"**

Muistendite kogumik sisaldab üle neljakümne kohamuistendi tervest Eestist.

**"Maailma toiduainete entsüklopeedia"**

Selles on 1000 illustratsiooni, toiduainete ajalugu, päritolu, levik, koostis, toiteväärtus ja mõju tervisele, toiduks tarvitamise ja valmistamise viisid, praktilised nõuanded ostmiseks ja säilitamiseks ning 90 maailmakuulsat retsepti. Leiduvad veel eesti-inglise-prantsuse sõnastik, kokandustermine seletused ja põhjalik indeks.

**Arthur Cotterell, Rachel Storm, "Maailma mütoloogia entsüklopeedia"**

Põhjalik tähestiku järjekorras esitatud ülevaade müütidest ja legendidest. Raamatus tutvustatakse antiikmaailma müüte ja legende, jumalaid, jumalannasid ja kangelasi nii Euroopast kui Aasiast. Raamat tutvustab tegelasi, paiku, olulisi sündmusi, legende ja sümboleid.

**Susan Briscoe, "Täielik sashiko käsiraamat"**

Sashiko on Jaapani talupoegade traditsiooniline tikand, mis leiutati algselt abinõuna soojade rõivaste säästlikuks valmistamiseks, kuid on nüüd muutunud populaarseks ka teistes riikides. Sashiko ühendab talupoegliku stiili põnevate mustritega. Need on omapärased ning töövõtete on lihtsad. Selgeks õpetatakse 100 mustrit, mida saab kasutada paljude esemete valmistamiseks.

**Graham Rice, "Segaead"**

Teos näitab, et toidutaimi saab kasvatada kõrvuti lilledega ja sel kombel aeda veelgi kaunimaks muuta — olgu siis päikseline põllulapp, varjukas hoov või vaid aknakast. Autor näitab, et isegi väga pisikesel platsil peal on võimalik kasvatada endale vajalikku.

**Dawn King, "Naturaalsed materjalid taluaias"**

Raamatus on rohkesti huvitavaid ideid koduaia sisustamiseks looduslike materjalidega, teostamist lihtsustavad tööjoonised ja piltõpetused.

**Sabine Adler, "Ma pidin surema musta lesena"**

See on raamat Tšetšeenia tragöödiast ning "Nord-Osti" pantvangidraama läbi ühe perekonna loo.

**Kai Oidermaa**